

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznika. — Inzerati do 30 petič
a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič
vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

General Stevan Hadžić

Beograd, 23. aprila. AA. Davi ob 7.20 je preminul armijski general Stevan Hadžić, minister vojske in mornarice na razpoloženju.

Beograd, 23. aprila. Bivši vojni minister general Stevan Hadžić je bolehal le kratko časa. Pred mesecem dni ga je zadela kap, tako da je ohromel po vsej desni strani života. Zaradi tega je tudi podal 6. aprila ostavko na položaj vojnega ministra ter se je nameraval v svrhu zdravljenja podati v inozemstvo. Bolezen pa se je stalno slabšala. Davi okrog 7. ga je ponovno zadela kap in je pol ure nato preminil. Vest o njegovi smrti je izzvala v Beogradu veliko senzacijo in sočutje, saj je bil general Hadžić zelo popularna oseba. Na vojnem ministrstvu in pri vseh vojaških komandah so izobesili žalne zastave. Dan pogreba še ni določen. Pogreb se bo vršil z vsemi vojaškimi častmi in na državne stroške.

General Stevan Hadžić je bil rojen leta 1868. v Beogradu. Gimnazijo je dovršil v Nišu, nakar je vstopil v srbsko vojsko ter pozneje absolvirao vojaško akademijo v Beogradu ter Nikolajevsko generalštabno akademijo v Petrogradu. Ko se je vrnil iz Petrograda v Srbijo, je kot sposoben oficir kmalu napredoval ter je bil že v predvojni Srbiji dalje časa vojni minister. V času vojne je bil komandant divizije, načelnik štaba I. armije pod poveljstvom voivode Mišića, komandant srbske dobrovoljske divizije v Dobruđi in vojaški ataše v Bukarešti.

V novi jugoslovenski državi je general Hadžić zavzemal vedno prva mesta. Bil je prvi adjutant Nj. Vel. kralja. Od meseca decembra 1926 dalje je bil v vseh vladah minister za vojsko in mornarico. Po odstopu druge vlade Velje Vukičevića 12. junija 1928 mu je bila celo poverjena sestava nove vlade.

Tudi v novem režimu od 6. januarja 1929 dalje je bil general Hadžić minister vojske in mornarice, kar je ostal do 6. aprila letos, ko je podal ostavko iz zdravstvenih razlogov.

Bil je odlikovan z najvišjimi odlikovanji, tako med drugimi z Belim orlom I. vrste, z istim redom z meči III. vrste, s Karagiorgevo zvezdo IV. in III. vrste z meči, z redom Sv. Save I. vrste, z jugoslovensko krono I. vrste, z vsemi vojnimi spomeniki, z ruskim križem Sv. Jurija, z rumunskim redom Viteza Mihaila III. vrste, z rumunsko zvezdo z meči I. vrste, z rumunsko krono I. vrste, z ruskim redom Sv. Vladimirja z meči III. vrste, z ruskim redom Sv. Stanislava II. vrste, z redom francoske legije Časti III. vrste, s francoskim vojnim križem s palmo, z grškim redom Sv. Odrašenika I. vrste, z grškim redom Sv. Jurija III. vrste, z angleškim križem Batha II. vrste, z italijansko krono I. vrste, s češkim vojnim križem, s španskim redom za vojne zasluge I. vrste, s poljskim križem I. vrste, z rumunskim vojnim križem, z ameriškim križem in še z mnogimi drugimi odlikovanji.

Na čelu dobrovoljske divizije v Dobruđi

Posebno in gotovo eno najvažnejših poglavij v pokojnikovem življenju je njegovo bivanje v Rusiji, kjer je stopil v začetku leta 1916 na čelo I. srbske dobrovoljske divizije v Odesi. Naši dobrovoljci, Srbi, Hrvati in Slovenci iz bivše Avstro-Ogrske, so se začeli zbirati v Odesi že v januarju 1916. Imeli so dobro organizirana in

izvežbana že 2 polka, ki je prispela s Krfa večja skupina srbskih častnikov, da prevzame poveljstvo nad dobrovoljci. Z njimi je prispel tudi pokojni Stevan Hadžić, takrat še polkovnik. Prevzel je poveljstvo divizije, s katero je krenil proti jeseni, ko se je odločila Rumunija za vojno na strani zavezniških držav, v Dobruđo.

Tu se je pokazala legendarna hrabrost naših dobrovoljcev in srbskih oficirjev na čelu s komandantom divizije Stevanom Hadžićem. Da je bilo vrhovno vodstvo ruske armade, ki je odločalo tudi o usodi našega dobro-

voljskega pokreta v Rusiji, v zanesljivih rokah, bi bila vojna končana mnogo prej, krvi bi se ne bilo prelilo toliko in tudi nam Jugoslovenom bi ne bili potrebni toliki napor in toliko postoj na križevih poti do osvobodjenja in ujedinenja. Samo veliki premoči in mnogo boljši tehniki se je lahko zahvalila Nemčija, ki je prav izdatno podpirala Bolgare in Turke, da miso naši dobrovoljci pod vodstvom polkovnika Hadžića pregazili Bolgarije in prišli v svojo domovino naravnost iz Rusije. Pokojni Hadžić se je moral s svojo železno voljo in umakniti združenim nemško-bolgarsko-turškim silam nazaj v Rusijo, toda dobrovoljska divizija se je pod njegovim vodstvom tako junaško borila v Dobruđi, da je opozorila nase vse zavezniške države.

Reški škof pozvan na odgovor?

V reški škofiji se je zaradi postopanja škofa Scheina pričel naglo širiti protestantizem, kar je zbudilo bojazen Vatikana

Reka, 23. aprila. Reški škof Schein, ki je na glasu kot najvnetejši fašistični priganjač, je bil od Vatikana pozvan v Rim. Schein je za velikonoč izdal pastirsko pismo v italijanskem jeziku, čeprav v njegovi škofiji pretežno večina vernikov sploh ne razume italijanskega jezika. Prepovedal je vse slovenske in hrvatske molitve v cerkvah in preganja slovenske duhovnike. Duhovno semenišče na Reki je pretvoril v dom fašistične duhovščine. Zaradi njegovega

ga početja se je začel na Reki in v področju reške škofije zelo naglo širiti protestantizem. Protestantje širijo slovenske in hrvatske brošure ter ljudje raje poslušajo protestantske pridigarje, ki govorijo v materinskem jeziku, kakor pa italijanske po cerkvah, ki so v zadnjem času večinoma prazne. Zaradi vsega tega je papež pozval škofa na odgovor in v tukajšnjih krogih pričakujejo, da bo škof bržkone odpoklican.

Zvišanje avstrijskih agrarnih carin

Izjave avstrijskega ministra za kmetijstvo o povzvišanju carin na uvoz kmetijskih pridelkov — Omejitve uvoza konj iz Jugoslavije

Dunaj, 23. aprila. Minister za kmetijstvo dr. Dollfuss je preteklo nedeljo govoril v Jenbachu o ukrepih, ki se imajo v bližnjem času izvesti v korist avstrijskim poljedelcem. V svojem govoru je omenjal, da se je moral denar za podporno akcijo v svrhu zvišanja cen prašičev in govdi dobiti iz sistema uvoznice, ker so se socialni demokrati in zvezni kancelar dr. Ender postavili na stališče, da ne sme nastati nobena nova obremenitev. V začetku julija bodo zvišane carine, s čemer bodo dobile tudi uvoznice višjo vrednost in bo presežek uporabljen za podporno akcijo živinorejce. Izvozna cena surovega masla se je dvignila od 4.20 na 5.20 šilinga. Kadar se bo dvignila na 5.50 šilinga ali še višje ne bo več potreben državni prispevek. To se bo doseglo z novo carinsko tarifo. Skrbeti je treba, da bo carinskotarifna novela najkasneje v šestih tednih uveljavljena. Agrarne carine bodo znatno zvišane in zvišane bodo tudi posamezne industrijske carine, kar pa poljedelstva ne bo bistveno obremenilo. Ako ne bodo v juliju zaključene nobene nove trgovinske pogodbe, bo osnovna centrala za uvoz žita, pri čemer se bo zlasti skrbelo za nabavo cenjenih krmil. Ko je bil prepo-

vedan uvoz ruskih jajc, je Rusija stornirala vsa industrijska naročila v Avstriji. Za 10 dni je zopet dovolil uvoz jajc pod pogojem, da Rusija umakne stornacije. V soboto je Rusija res preklicala stornacije in v prihodnjih dneh se bodo že pričela pogajanja o kontingentu uvoza jajc.

Beograd, 23. aprila. AA. Veterinarski oddelek kmetijskega ministrstva je dobil obvestilo, da je avstrijsko zvezno ministrstvo za kmetijstvo prepovedalo uvoz kopitarjev iz nekaterih srezov Jugoslavije. Prepoved uvoza kopitarjev velja za srez: Alibunar, Bačka Topola, Bačka Palanka, Bela Crkva, Bjelina, Brčko, Brod, Djakovo, Ilok, Jaša Tomić, Kovačica, Kovin, Novi Bečej, Nova Kaniža, Odžaci, Osijek, Pančevo, Senta, Sid, Stari Bečej, Stara Pazova, Subotica, Tittel, Veliki Bečkerek, Velika Kikinda, Vinkovci, Vukovar, Zablak, Zupanja. Prepoved velja od 20. aprila.

Dunaj, 23. aprila. AA. Uradni list objavlja naredbi avstrijskega kmetijskega ministrstva, da je glede na pojavljanje smrka vosti v nekaterih krajih kraljevine Jugoslavije od 20. t. m. dalje prepovedan uvoz konj iz onih krajev Jugoslavije, kjer je razširjena ta bolezen obojstrano kjer se je bati, da se ne razširi.

Švicarke proti tekmovalju lepotic
Ženeva, 23. aprila. Predsednica švicarskega ženskega društva je izročila podkomisiji Društva narodov za zatiranje trgovine z dekletki obširno spomenico, v kateri predlaga, naj se Društvo zavzame za to, da se v vseh državah zabranijo tekmovalje lepotic. Spomenica poudarja, da to zelo nemoralno vpliva na mladi ženski svet. Na pobudo švicarskega ženskega društva so v švicarščini že lani opustili taka tekmovalja.

Potres v severni Italiji
Bologna, 23. aprila. V terek in včeraj je bilo v Bologni in okolici zabeleženih več potresnih sunkov. Tu pa tam je popokalo zidovje, druge škode pa ni bilo.

Nemški otroci v Franciji
Hamburg, 23. aprila. AA. Predsednik prijateljev domorodne šole je sporočil članom, da je francosko učiteljsko društvo povabilo 300 otrok hamburških brezposelnih delavcev, naj prebijejo 4 tedne v njihovem domu ob Biskajskem zalivu.

Senzacionalni aretaciji v Pragi

Afera zaradi nabave železniških vagonov v Nemčiji — Aretacija brata bivšega ministra Stribrnega

Praga, 23. aprila. Kakor smo že poročali sta bili v Pragi izvršeni dve senzacionalni aretaciji. V ponedeljek je bil aretiran urar in draguljar František Sichrovsky, v terek pa brata poslanca in bivšega ministra Stribrnega, František Stribrny. Aretaciji sicer nista v direktni zvezi, spadata pa v kompleks afer, ki so svojočasno nastale v zvezi s poslancom Stribrnym in ki bi jih moral svojočasno preiskati poseben parlamentarni preiskovalni odbor.

Urar Sichrovsky je bil aretiran zaradi suma krivega pričevanja. V nekem članku lista »Narodni Osvoboditelj« je urednik Dyma opozoril na naročilo 2000 železniških vagonov v Nemčiji l. 1920, ko je bil Stribrny železniški minister, ter je izjavil, da je pri tej kupčiji posredoval Sichrovsky. Stribrny je pred sodiščem tajil svoje posredništvo ter je izjavil, da Stribrnega sploh ne pozna, zaradi česar je bil urednik obsojen. Kasneje je Dyma zvedel, da je Sichrovsky baje prejel za svoje tedanje posredovanje 6 milijonov Kč ter ga je ogradil zaradi krivega pričevanja.

Poslanec Stribrny je izjavil v »Ekspressu« ponovno, da Sichrovskega ne pozna, spominja se pa, da je l. 1920 poročal državni tajnik dr. Burger o njegovi ponudbi, da preskrbi v času najhujšega pomankanja vagonov 2000 železniških vagonov iz Nemčije. Sichrovskega je pripočel Jan Masaryk, prezidentov sin, čegar prijatelj je bil. Stribrny ni hotel podpisati svojočasnega naročila v Nemčiji, ker je bil opozorjen, da se posredovalci bahajo, da bodo pri kupčiji zaslužili nad 30 milijonov. Sele, ko so berlinski dobavitelji pustili za 30 milijonov, je predložil zadevo ministrskemu svetu v odobritev. Cela afera je samo predigra k razpravi v parlamentarnem preiskovalnem odboru.

František Stribrny, brat poslanca Jurja Stribrnega, po poklicu trgovec, je bil včeraj pozvan pred preiskovalnega sodnika na ovadbo Diskontne banke zaradi su-

ma goljufije. Po dvehurnem zaslišanju je bil obdržan v preiskovalnem zaporu. Bivši minister Stribrny priznava v snočnjih »Pravih listih«, da je František Stribrny kot glavni delničar porabil za strankarske namene zneske, ki so bili dovoljeni za sanacijo banke iz sanacijskega fonda, vse kakor seveda za namene češke narodno-socialistične stranke, v katere vodstvu je takrat še bil František Stribrny. Diskontna banka je bila tedaj čisto narodno-socialistični denarni zavod, s katerim so bile v zvezi mnoge narodno-socialistične zadruge. Pohotnice o denarju, ki so bile izročene banki in zadrugam, se nahajajo v njegovem varstvu. K temu je treba pripomniti, da je večino v Diskontni banki dobila v marcu letos češka obrtna stranka. Pri reviziji so našli na nejasnosti o uporabi iz sanacijskega fonda dovoljenih vsot v višini 10.5 milijona Kč, kar je dalo novemu vodstvu banke povod za ovadbo državnemu pravdniku.

O zadevi se doznava še naslednje: Češka-slovaška Diskontna banka je prejela l. 1924 iz sanacijskega fonda za denarne zavode znesek 10.5 milijona Kč za 4 odstotne zadolžnice, katerih kurz je znašal takrat 60. Od tega zneska je František Stribrny vnovič nekazila v nominalni vrednosti 2 milijonov za polno vrednost pri treh bankah. Za vsoto teh dveh milijonov je kupil na to tître v nominalni vrednosti 2 milijonov v prosti kupčiji za kurz 60 odstotkov ter jih naložil v depozito banke, s čimer je bil zopet celotni sanacijski prispevek 10.5 milijona izpolnjen. Pri tej transakciji je Stribrny zaslužil 800.000 Kč, kar je bilo zabeleženo na njegov lastni konto in s čimer je razpolagal za lastne namene. Po ugotovitvi teh dejstev je novi nadzorstveni odbor banke vložil kazensko ovadbo proti Františku Stribrnemu ter razen tega uvedel nadaljno preiskavo o nedopustnosti drugih njegovih transakcij.

Priznanje španske republikanske vlade

Berlin, 23. aprila. AA. Nemška vlada je priznala začasno špansko vlado. Zunanje ministrstvo je pozvalo nemškega poslanika v Madridu, naj stopi z novo špansko vlado v uradne stike.

Rim, 23. aprila. AA. Italijanska vlada je pozvala svojega poslanika v Madridu, da prizna začasno špansko vlado.

Madrid, 23. aprila. AA. Vlada bo pregledala vse banke v Madridu in podružnice, da ugotovi, kolikšne vsote so bile prenešene v inozemstvo in kdo so lastniki teh vsot. Na podlagi teh podatkov bo vlada pozvala lastnike teh vsot, da denar ponovno nalože v španskih zavodih. Kasneje bodo za kršitelje teh določb odredene stroge kazni.

Madrid, 23. aprila. AA. V časopisju se je vnela ostra debata o nameravani ločitvi cerkve in države.

Madrid, 23. aprila. AA. Ministrski svet je sklenil izdati nove poštne znamke z znamenjem republike.

Vstaja na Madeiri

Lizbona, 23. aprila. Po vesteh iz Funchala se revolucionarji niso hoteli pokoriti ultimatu vrhovnega poveljnika vladnih čet in so izvedli obširne priprave za odločen odpor. Izkopali so povsod strelske jake, da bi preprečili vladnim četam izkrcanje na otok. Portugalski mornariški minister bo osebno vodil operacije proti upornikom.

Lizbona, 23. aprila. AA. Jutri odplujejo proti Madeiri 1 križarka, 2 pomožni križarki, dve topničarki in dva polka pehote. Borili se bodo proti upornikom.

Francosko posojilo ČSR

Praga, 23. aprila. V terek je bil na seji političnih ministrov — s pridržkom, da ga bo odobril parlament — sklenjen dogovor s francosko finančno skupino Lazard Freres in Union Parisienne za posojilo 50 milijonov dolarjev, to je poldrugo milijardo čeških kron. To posojilo se bo uporabilo za konverzijo 8% angleškega posojila iz leta 1922, ki je odpovedljivo s 1. majem 1932. Posojilo v Franciji bo baje realizirano še spomladi. Emissijski tečaj novega posojila je 85obestna mera 5.5. Amortizacija posojila je določena na 25 let.

Predsedniške volitve v Franciji

Pariz, 23. aprila. Francoski tisk vedno obširneje bavi s skorajšnjimi predsedniškimi volitvami, ki se bodo vršile 13. maja. »Matine« poroča, da je sedanjí predsednik republike Doumergue odločno odklonil ponovno kandidacijo. Kot najresnejši kandidat prihaja v poštev predsednik poslanske zbornice Doumergue. V političnih krogih govore, da bo najbrže šele v zadnjem trenutku postavljena kandidatura zunanjega ministra Brianda. Lahko se zgodi, da bo Briandovo kandidacijo v zadnjem trenutku popolnoma prodrla in da bodo ostale kandidature umaknjene. Za to se zavzema zlasti znani vodja socialistične frakcije Leon Blum, ki je naglasil, da je zanj volitev predsednika že rešena zadeva.

Poljski opozicijonalc pred sodiščem

Varšava, 23. aprila. Izmed bivših jetnikov v Brestlitovsku je bil v terek kot prvi obsojen pred porotnim sodiščem v Lvovu bivši ukrajinski poslanec Liszczyński. Izmed 30 vprašanih o krivdi so porotniki pritrdili le na tri in še na te samo z enim glasom večine. Poslanec je bil obsojen na 6 mesecev ječe zaradi hujškanja proti oblastem, vendar pa je svojo kazen že preстал v preiskovalnem zaporu. V prihodnjih dneh se bo vršila sodna razprava proti bivšemu desničarskemu poljskemu opozicijskemu poslancu Kwiatkowskiemu, ki je obtožen običajnega lastninskega pregresa. Kazensko postopanje proti znanim opozicijskim voditeljem Liebermanu, Kortaniju in drugim še popolnoma počiva.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.85, Berlin 13.5275 — 13.5575 (13.5425), Bruselj 7.9058, Budimpešta 9.9157, Curih 1093.8 — 1096.8 (1095.3), Dunaj 7.9957, London 276.37, New York 56.645 — 56.845 (56.743), Praga 168 — 168.80 (168.40), Trst 297.65, Pariz 221.35 — 223.35 (222.35).
INOZEMSKA BORZE.
Curih, Beograd 9.13, Pariz 20.30, London 25.235, New York 519.10, Bruselj 72.18, Milan 27.1875, Madrid 51.75, Amsterdam 208.60, Berlin 123.60, Dunaj 73, Sofija 3.765, Praga 15.375, Varšava 58.15, Budimpešta 90.53, Bukarešta 3.085.

Jakopičev paviljon pred padcem?

Kako to, da se je prvotni načrt regulacije Tivolija izpremenil v toliko, da proti Jakopičevemu paviljonu nevarnost, da ga podero

Ob 17. je seja občinskega sveta in na dnevnem redu je predlog, naj se Jakopičev paviljon podre.

Kdo je ta predlog sprožil, je postranska stvar, saj tudi na Plečnikovem drugem načrtu glavnega tivoljskega drevovala paviljon še ni označen med stavbami, ki bodo ob regulaciji padle in se nadomestile z novim poslopjem ob Latermannovem drevovalu na desni strani vhoda v glavni drevoval.

Ce je pa misel stara, sta pa tako prvi načrt, ki je bil objavljen lansko jesen in ga kot sprejete opise referat mestnemu proračunu za l. 1931. na strani 86, kakor drugi Plečnikov načrt glavnega drevovala, ki nam ga je mestna občina dala v objavo kot definitivni, narejena le »ad usum delphicum«. Sušila se namreč še o tretjem načrtu, njegovo eksistenco pa dokazuje predlog za odstranitev Jakopičevega paviljona. Občinski svet je namreč tako resna korporacija, da se s to resnostjo nikakor ne strinja menjanje, izpreminjanje in preklicavanje sklepov vsake tri mesece. Če so torej načrti sklenjeni in objavljeni le »ad usum delphicum«, je ta neumna žival tista javnost, ki načrte in dela tudi plača. Stvar vzgoje, okusa in tudi vesti, zlasti pa stvar dostojanstva občinskega sveta pa je tako igranje s somišljani, ki gotovo ni iskreno.

Res je, da je javnost — recimo — konservativna o vprašanih modernizaciji in olepšanju mesta in nasprotna tudi najboljše mišljenji ohrani in celo rešitvi lepote stare Ljubljane, ali ta ovira ni premagljiva in tudi ne traja dolgo, gotovo je pa premagljiva z drugimi sredstvi kakor s prikričanjem pravih načrtov.

Tako prikrita mestna neželost tudi izpremembe načrta tromostovja. Ali se je občinskemu svetu o teh stvareh morda koga bati? Prav nobena, saj je občinski svet zato postavljen, da odloča. Če ima pa pravico in celo nalogo odločati, naj sklepa razumno in nastopa možno.

Tudi danes pri glasovanju o Jakopičevem paviljonu!

Ne samo mesto, tudi vsa za napredek in lepoto Ljubljane vneto dežela s hvaležnostjo priznava mnogo obetajočih razmah mestnega načelstva pri prenavljanju Ljubljane ne podpira s tako gorečnostjo kakor naš list. Za vse smo se ogrevali, vse smo hvalili, čeprav se za to ali ono nismo mogli navdušiti, saj pri velikih delih ne more biti brez zmot.

Zato, ker smo bili vedno in smo še danes med prvimi pomočniki zidarjev nove Ljubljane, nam danes vest ne pusti molčati.

Umetniško ustvarjanje je pri Jakopičevem paviljonu v slepoti svoje gorečnosti zamahnilo premočno in podirilo edino zavetje umetnosti. Primerilo se je pač umetnosti v najslabšem zaletu, da je, kakor pravi po domače naš narod, podrla zadaj, kar je s rokami naredila.

Še je čas in tudi sramota ni, če ustaviti udarec. O, kako naglo bo pozabljena ta

smota prenapljenosti, sto let in več bi pa ne mogel občinski svet oprati sramote, če zamahne. Na masševanje Michel Angela pomislite, na greh papeža, ki je dal preslikati goloto »Sodnjega dne«, na Böcklina in njegove za večno osmešene občinske svetovalce v Baslu!

In pomislite najprej na naše umetnike, predvsem na Jakopiča. Sam vam pove, kaj misli. Ne razgrajajo umetniki, zakaj preveč so potrli, preveč žalostni in prehujo jih boli.

Brez strehe in zavetja je bila mlada, zasmehovana in prezirana neoblegana slovenska umetnost, pa ji je Jakopič l. 1909. odprl dom, ki ga ji je postavil za svojih 30.000 zlatih kron. Niso mu hoteli dati prostora v mestu in v parku so nagnali umetnost, kjer se je v paviljonu počutila domača, rasla in postala velika in ugledna. Dobil je tudi prijatelje, saj povprečno 600 oseb obišče vsako razstavo. To je za nas že mnogo in častno, kakor je visoko in častno število razstav.

Leta 1924. je mestna občina kupila paviljon za 125.000 Din, čez pet let ga pa hoče že podreti. Nov bi veljal 600.000—800.000 Din, ker je poslopje zidano zelo solidno, saj še danes ne rabl drugih večjih popravil nego zamenjavo pločevine na strehi. Sicer pa mislimo, da bo občina morala v parku graditi paviljon za godbo, ker bodo koncerti v Zvezdi, ko steče tramvaj in padejo kostanji, nemogoči. Napravite za paviljonom teraso za godbo in uredite prostor za njim, seveda le provizorno, dokler umetnikom ne postavite drugega doma. Da bi se potikali po Mestnem domu, Narodnem domu ter drugih dvoranah, je čisto nemogoče, ker umetniki ne zmorejo stroškov za najemnine in adaptacije. Dosti je, da so pred 30 leti pričeli v Mestnem domu in napravili nove vmesne stene, ob drugi razstavi pa teh dragih sten nikjer več ni bilo. Kje so pa poleg raznih za druge prireditve namenjenih dvoranah skladišča, ki jih umetniki neobhodno rabijo. Tudi druge razstave niso vsak čas na razpolago, razstave bi bile ubite s deficitom in preostalo bi vse sedaj tako živahno umetnostno življenje, objeno in vzdrževano s tolikimi žrtvami. Pretrgana bi bila zveza med umetnostjo in publiko. Kje sta Beograd in Zagreb in kje bi bila Ljubljana?

Danes se pokaže, koliko je prave iskrene kulture na magistratu. Samo udarite, a bojimo se, da ne odprde od udarca tanka beljava s vas. Kako se rimata podrti Jakopičev paviljon in rojstno mesto Plečnika, mesto njegovega delovanja? Res, presenetljivo čudna, neverjetna rima.

Saj nam ni prav nič za paviljon, a pred postavite kaj boljšega. Dokler se umetnosti ne postavite drugega doma, se varujte sramote, ki bo padla na vso Ljubljano in narod.

Umaknite predlog — ne podirajte, gradite!

A. G.

Besedo imajo naši čitatelji

Plinska kuha

Mestna plinarna vabi vsako leto toliko časa gospodinje na predavanje o kuhi na plin in nje koristi. A žalostno, kaj pomenja predavatelj vabiti, ako ni plina. Napelje plin tudi v predmestja in gotovo se bo marsikatera stranica poslužila kuhe na plin in s tem zvalila gospodinje drugo za drugo, ko bodo uvideli ugodnosti te naprave.

Kdaj se je že pisalo, da se napelje plin tudi po dolinski cesti, a ostalo je le na papirju.

Zato, prvo nam dajte plin, potem se bodo naročniki množili sami brez tolike reklame.

Luže in blato

Na levi strani Ceste v Rožno dolino od hiše št. 3 do skrajnega konca meje med Ljubljano in Rožno dolino moramo posestniki, najemniki in pasanti broditvi že več let sčeno brozgo, vodo in blato ter izpostavljati dragoceno zdravje nevarnosti, ker se nihče ne zveni za ta del hodnika, ki ga prav za prav ni, pa bi moral biti, ker ima tudi Rožna dolina, dasi spada pod viško občino, že več let lepo urejene hodnike. Mi pa, ki spadamo pod občino Ljubljano, smo že vsa leta brez potrebne pločnice. Kje tiči krivda? Zdi se nam, da smo bili premalo glasni, ker drugače bi se bilo gotovo tozadevno nekaj ukrenilo. Saj se mora priznati, da se je v tem pogledu drugod veliko naredilo, ponekod še preveč. Zato se nam pač zdi tem bolj čudno, da k nam ne morejo navoziti malo gramoza. Raztrosili bi ga na vse zadnje že sami, če ne gre drugače.

Da je ta del hodnika res v škandaloznem stanju, ve pač vsak, kdor mora po njem hoditi. Znano pa menda ni tistim, ki bi morali tudi tu skrbeti, da ne utonemo. Vsak izgovor o tem ne drži. Reklo bi se morda, da ni kanalizacije. Saj je tudi v Rožni dolini ni, pa je vseeno urejeno tako, da gredo pasanti po svojih poslih po suhem.

V tem pogledu se je svojčas že inter-

cela dva voza gramoza, menda za oči, ker za hodnik v razdalji cca. 150 metrov je bilo to skoraj manj kot nič. Prosimo gospoda župana, naj se nas usmili, za kar mu bomo hvaležni vsi prizadeji.

Uničevanje šmarnice

Od vseh krajev prinašate poročila, zato nam dovolite, da vam še mi kaj povejmo kako se živi pri nas, sredi slovitih goric (vinogradov), katerih vina gotovo čislate tudi vi.

Odrežani smo takorekoč od sveta, četudi čitamo vaše časopise, toda tako daleč smo od kulturne bele Ljubljane, ki je i naša prestolnica, da mora napraviti vsak glas iz kulturnega sveta celo ekspedicijo, predno nas najde. Toda mi živimo lepo mirno sami zase, počasi teče življenje pri nas — tem bolj naglo pa vino in žal večkrat tudi — kri. Zaenkrat se pa moramo omejiti le na to, kako teče pri nas zadnje čase — šmarnica. Upamo, da nam boste posvetili toliko prostora v vašem cenjenem listu.

To gotovo veste, kaj je šmarnica. Vino je od trsa šmarnice, temu vinu pa vendar pri nas nihče ne pravi, da je vino, nego — šmarnica, kot izabeli le izabela. Trs šmarnice ne potrebuje polovice toliko nega kakor drugi plemenitejši vrste, obrodi pa navadno vedno dvakrat več. Šmarnica se pri nas nikomur ne zdi slaba pijača, vendar pa bolj vsakdanja ter jo pijemo ob manj »slovesnih« prilikah, pri delu, tako kot sadjeve. Gospodje pa pravijo, da je šmarnica hudičeva pijača ter da po nji ljudje podivjajo. Nekaj je že na tem resnici, toda tako strašno pa vseeno ni, kot najbrž tudi vi mislite. Res je, da so povsod v vinorodnih krajih ljudje nekoliko bolj podivjani kot drugod (a ne vsi!), pa če pijemo šmarnico ali ne. Prepričani smo, da bi se celo nekaterim gospodom zdelo pristoja šmarnica tako dobra kot šampanjec, mnogi bi pa niti ne vedeli, da pijejo šmarnico. V resnici jo tudi nevede pijejo in hvalijo. Ker se pa pri nas popije šmarnice izredno mnogo, toliko kot sadjeve, če ne več, saj ima isto ceno kot slednji, zato ljudje po nji prav lahko podivjajo kot mi tudi po šampancem vina.

Danes ob 4. 2. in 9. uri velika premiera!

RICHARD TAUBER

zvočnem velefilmu božanskega petja in očarljive vsebine

Kot dopolnilo: Najnovejši Paramountov zvočni tehnik!

Nabavite si takoj v predprodaji potrebne vstopnice! Predprodaja dnevno od 10. do pol 13. ure

poje in igra v svojem najmojšem, najlepšem in najdovršenejšem

VELIKA ATRAKCIJA

Godba in pesmi: Franc Lehár

ELITNI KINO MATICA
Telefon 2124

10letnica ZKD

Ljubljana, 23. aprila.

Zveza kulturnih društev proslavlja letos 10-letnico svojega obstoja. Ustanovljena je bila kmalu po prevratu z namenom »jačati vse z izobrazbo duševno in gospodarsko ter tvoriti središče kulturnih društev v gnotnem in duševnem oziru«. Ta svoj namen je dosegla z ustanovitvijo čitalnic in izobraževalnih društev vobče. V desetih letih sistematičnega dela na polju ljudske prosvete je ZKD vršila ogromno kulturno in propagandno delo. Ustanovljala je knjižnice v Ljubljani in na deželi, sestavljala in upravljala arhiv gledaliških iger, ki je njen članom vedno na razpolago za gledališke predstave, posredovala je glede gledališkega materiala (kulise, garderobe), prirejala predavanja in razgovore o vseh panogah človeškega znanja, omogočala izmenjavo misli na javnih in društvenih shodih, prirejala poučne izlete, razstave, poučne tečaje, izdajala in širila časopise, okrožnice in razne publikacije ter skušala vplivati na korporacije ter na javnost sploh, da podpira stremenje za izobrazbo ljudstva.

Letos je pri ZKD včlanjenih 239 društev s skupno 91.745 člani. Društva imajo 43 lastnih in 41 skupnih domov. Za širjenje splošne izobrazbe je priredila ZKD v 10 letih svojega obstoja 5762 predavanj, ki jih je obiskalo 304.012 oseb. Na deželi je ZKD ustanovila 82 novih knjižnic, ki imajo 543.211 knjig. Poset teh knjižnic je naravnost ogromen, knjige si je izposojilo 1.343.623 oseb.

Uspešno je bilo tudi delovanje ZKD na dramskem polju. Priredila je celo vrsto tečajev ter podpira 96 odrov s 1623 igralci. Vseh predstav je bilo 3142, skupno jih je pa obiskovalo 631.784 oseb.

Končno naj omenimo predvajanje kulturnih in splošno prosvetnih filmov ZKD, ki so bili za propagando in izobrazbo občinstva velike vrednosti. V Ljubljani in na deželi je ZKD od leta 1926 predvajala 1879 filmov, premijer in reprij, ki jih je obiskalo 461.000 oseb.

Iz tega je razvidno, da je ZKD vršila in še vrši ogromno narodno prosvetno delo, ki utrjuje temelje naših nacionalni državi.

12 kletk plemenske živine

Z nami Slovani je križ. Ze itak se v praksi ne razumemo kdove kako dobro, pa nam dela še jezik preglavice, da tudi v teoriji ni med nami prave vzajemnosti. Postavimo, tista nerodna zadeva z našim gospodarstvom na milanskem velesejmu. Se diš vse zaverovan v poročilo o krvavem pretepu ali sorovnem napadu, pa ti zapoje uredniški telefon in gospodje iz pridobitnih krogov te opozore na velik uspeh Jugoslavije in njene živine na milanskem velesejmu. Brž pograbivi vire, kolikor jih je pri rokah, in res se prepričaji, da je naš uspeh v Milanu presenetljiv. Razstavili smo vse močje reči in stvari od map o prebivalstvu in podatkov našega monopola do melioracijskih del in svile, vmes pa tudi žive proizvode in še kakšne! Evo vam jih:

»V poljedelskem oddelku se nahajajo slike naše živine in drobnice, v splošnem paviljonu za živino pa je naša država razstavila tudi 40 glav živine in 12 kletk plemenske živine. Vsi proizvodi so prvovrstne kvalitete in častno zastopajo naše gospodarske interese v inozemstvu.« (To je točen prepis poročila iz nekega domačega vira.)

Kako bi ne bili naši proizvođači prvovrstne kvalitete, saj proizvajamo tako imenovane plemenske bike, junce in telice, da jih gre v en sam paviljon 40 glav in še 12 kletk za nameček. Razmišljaj in tuhtaj, kako se počutijo ti plemenski proizvođači v kletkah ali kurnikih, pa sežeš po drugem viru in čitaš, da je hotela Jugoslavija prvotno razstaviti na milanskem velesejmu »40 kavezov živine, ali usled dugog in zamornog puta veći broj naših izlagača odustao je tako, da je od naše strane bilo izloženo samo 13 kavezov«. Pomisli na slovensko jezikovno vzajemnost, pokličeš po potrebi na pomoč še kolego iz južnih krajev, pa se izkaže, da v kavezih ali kurnikih ne čepo plemenski bik, temveč — naši pohlovni petelinčki in pučke in da je razstavila Jugoslavija v Milanu 13 kletk perutnine, ne pa živine.

S to živino in perutnino si pa lomijo pri nas vratove tudi veliki, kako bi si jih torej ne mali. Te vrstice naj nam bodo v opomin, da se je treba v tem pogledu poboljšati. Ni lepo, če zamenjavamo plemenske bike s plemenskimi petlinčki, kakor tudi ni dostojno trditvi vprico Rusa, da letajo pri nas srake po zraku ali da je morda obraz naše simpatije kakor roža. Slovenska jezikovna vzajemnost je potrebna remedura.

Litja v radiu

Sestanek za določitev programe prenosa potom ljubljanske radiopostaje iz našega kraja, se bo vršil jutri 24. t. m. ob 20. uri v VI. razredu tuk. osnovne šole. Glede na važnost sestanka je udeležba vseh kulturnih društev in posodnih sotrudnikov najjo potrebna.

Občni zbori SPD ob nedeljah

Prejeli smo: Zadnje čase je jelo Slov. plan. društvo prirejati svoje občne zборе — ob nedeljah. S tem onemogoča v veliki večini svojih članov izlete v naravo ob teh dnevih in nekako ravna proti svojemu programu. Ze par let sem z veliko nevoljo opazoval, da ta nova uredba, ki smo jo smatrali samo za izjemo, postaja pravilo. — Za prihodnje nedelje se po 14-dnevni depresiji obeta končno zopet lep dan, ki ga naj bi človek presedi v Ljubljani na ljubo nekaterim gospodom, ki jim je menda planinska politika več vredna od praktičnega izvajanja planinstva. Od vseh planincev, ki res z dušo in srcem goje alpinizem, čujemo proteste zoper to prakso, ki jo je končno treba javno ožigosati. Prirejanje v bodoče občne zборе društva med tednom zvečer, ko imamo vsi čas, in ne kvarite nam redkih lepih nedelj s prireditvami, ki jih prav tako dobro in temeljito lahko opravimo med tednom. Saj takrat smo ljubljanski turisti vsi na razpolago zunanjih gostov ki bi žrtvovali sliko našega mnenja in razpoloženja, pa na naših občnih zbora itak niso zaželeni.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Četrtek, 23. aprila 1931, katoličani: Vojteh, pravoslavni, 10. aprila, Dobrica.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Drama: Pri belem konjčku. D.

Opera: Werther. B.

Kino Matica: Velika atrakcija. (Richard Tauber.)

Kino Ideal: Usodne rože.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Kuralt, Gospodstvska cesta, Sušnik, Marjina g.

Avtor, centrala

v Ljubljani

»Avtor-centrala za avtorska prava« — poslovalnica v Ljubljani in njena lokalna zastopniki so naprosili dve sreski načelstvi, naj vsaki dramatični ali koncertni prireditvi, za katero se izda uradno dovoljenje, obvesti s posebno tiskovino imenovano avtor-centrala, odnosno da priloži uradnemu dovoljenju tiskano opozorilo na prireditelja, da naj prosil pred izvedbo prireditve za dovoljenje od polnomočnega zastopnika avtorskih pravic.

Od decembra 1929 dalje obstoja namreč v Zagrebu društvo (Udruženje jugoslovenskih muzičkih avtorov), ki ima namen štiti avtorske interese in pravice glasbenih umetnikov, kompozitorov, pesnikov, dramatikov in libretistov za glasbene kompozicije. Pravila tega društva so bila odobrena po Ministrstvu prosvete in Ministrstvu za notranje posle v Beogradu.

Za izvrševanje društvene svrhe predvidevajo pravila v § 12. ustanovitve lastnih poslovalnic odnosno prenos poslov na kako drugo združenje ali kako agencijo ali osebo. Omenjeno društvo je povsem svoje posle za zaščito avtorskih pravic svojih članov, dramatikov, pesnikov in skladateljev zagrebelki agenciji »Avtor-centrala za avtorska prava«. Poleg »Udruženja jugoslovenskih muzičkih avtorov«, ki mu pripadajo tudi ljubljanski kompozisti, zastopa ta agencija tudi razna inozemska avtorska društva.

»Avtor-centrala za avtorska prava« ima svoje poslovalnice tudi v Ljubljani, ki jo vodi Tavčar Ciril, višji računski revizor mestnega načelstva v Ljubljani, stanujoč na Grajski planoti št. 1.

Na to se opozarjajo vsa prosvetna društva.

Ker zakon ne predvideva sodelovanja oblasti, se želji Avtor-centrale ali njenih zastopnikov ni ugodilo, a društva se morajo sama pred prireditvijo predstaviti ali koncerta obrniti na zastopnika avtorske, ker sicer so po zakonu kazniva.

Radioprogram

Petek, 24. aprila.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13.45: Čas, plošče, borza; 18: Mladinska pevsko ura, poje zbor mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani; 19: Dr. S. Lapajne: Prave avtorje; 19.30: Dr. Lovro Sušnik: Francosčina; 20: Prenos opere »Idomenoe« z Dunaja; 22: Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Sobota, 25. aprila.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13.45: Čas, plošče; 18: Viktor Pirnat: Po dalninskih otokih; 18.30: Plošče; 19: Pavel Križanec: O Krasu; 19.30: Ga. Orthaber: Angličščina; 20: Skavtska akademija; 21: Hramovnik solo, G. Rakuša; 22: Časovna napoved in poročila; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Iz gledališke pisarne

DRAMA

Komedija »Pri belem konjčku« se ponovi v ljubljanski drami dravi ob 20. Predstava je za abonma reda D.

Premijera »Slehernika«. V soboto, dne 25. t. m. zvečer bo v opernem gledališču premijera Hofmannsthalovega »Slehernika«, ki ga je priredil za slovenski oder Oton Zupančič. Misterij o življenju in smrti bogatina Slehernika je že več let sem stalno na repertoarju slavnostnih iger v Solnogradu, kjer se izvaja na prostem, na javnem trgu pred tamšnjo stolnico. Slehernika hodijo poslušati ljudje iz vse Evrope. Naša prva vpriizoritev po režiji prof. Osipa Sesta ima naslednjo zasedbo: glavno vlogo Slehernika igra g. Levon, njegovo mater ga Marija Vera, njegovega družnika g. Cesar, Smrt — g. Karlj. Mamon — g. Skrbinec. V ostalih vlogah nastopajo g. Nablocka, Rakanjeva, Mira Danilova, Vida Juvanova, Gabrijelčičeva in Boltarjeva, ter gg. Lipah, Dančič, Zelenič, Bratina, Jerman Plut, Sancin, Kauker in Potokar. Sodeluje tudi operni zbor in vojaški orkester. Dirigent je kapelnik Stritof. Še prav posebno opozarjamo, da bo vpriizoritev »Slehernika« vedno v opernem gledališču.

OPERA

Drevi se ponovi po daljšem presledku romantična opera francoskega kompozista Massenet »Werther« z g. Gostičem v naslovni partiji. Predstava se vrši za abonma B.

Domača novitela, švic. Simončičeva opera »Oj ta prečmontana ljubezen«, se vpriizori prvič v nedeljo 26. t. m. zvečer ob 20. Dejanje se vrši v boljših meščanskih krogih v Ljubljani in na Bledu. Glasba je odgovarjajoča sedanjemu tempu življenja, zelo zanimiva, polna bogatih domislekov. Poleg teh novosti bo gotovo tudi ugajala nova inscenacija in nova tola leta nastopajočih.

Dnevne vesti

— Pristojnost honorarnih konzulov. Učede pristojnosti in delokroga honorarnih konzulov je ministrstvo za zunanje posle s razpisom z dne 2. aprila 1931, K. P. broj 2348, sporočilo: Naši honorarni konzuli morajo praviloma dopisovati z oblasti v naši državi samo preko poslaštva ali najbližjega konzulata. Neposredno se smejo obračati na ministrstvo za zunanje posle in na druga oblastva v državi samo v nujni potrebi. V dopisih na naša oblastva se mora honorarni konzulat v prvem redu posluževati našega jezika ali pa francoskega (kadar se n. pr. obrača na ministrstvo za zunanje posle ali na naše konzulate od kariere v inozemstvu). Stvarna pristojnost honorarnega konzulata je omejena v glavnem na ekonomske funkcije, a samo nekateri imajo pravico, da vidirajo potne liste in legalizirajo podpise in pečate inozemskih oblasti. Naši honorarni konzuli nimajo pravice, da uporabljajo ubrane takse, v kolikor so v splošnem sploh pooblašteni, da te pobirajo, in to niti za uradne posle, a še tem manj smejo oni pridržati za sebe državne dohodke od takse, temveč morajo vse stroške za poslovanje nositi sami. Oblastvu se naroča, naj ne korespondira neposredno z našimi honorarnimi konzuli v inozemstvu, izvzemši kadar gre za zelo važno in neodložljivo zadevo, nego naj korespondenco vrši po pristojni poti preko banske uprave in ministrstva za zunanje posle.

— Iz državne službe. Iz Stipa je premeščen v Novi Sad višji finančni tajnik Frano Zupančič; prosvetnemu ministrstvu je dodeljen učitelj iz Maribora Ant. Skala.

— Železnica Sevnica - St. Janž. Prometno ministrstvo je razpisalo natečaj za gradnjo 12 km dolge normalnotirne železniške proge St. Janž - Sevnica.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list« Kr. banske uprave dravske banovine št. 27 z dne 22. t. m. objavlja zakon o zdravstvenih zadrukah, zakon o obveznem zavarovanju posevkov in plodov zoper točo, pravilnik o pobiranju gobavosti, pravilnik o banovinskih pristojbinah na ribarske izkaznice, pravilnik o pobiranju trahoma, izpremembe v staležu državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine in objave glede pobiranja trošarin v 57 občinah dravske banovine v tekočem letu.

— Razpust društva. Društvo »Šahovski klub na Viču« in društvo »Kmetijskih fantov in deklet pri Sv. Lovrencu v Slov. Goricah« sta razpuščeni, ker nimata pogojev za pravni obstoj.

— Goslinčarska pivovarna v Laškem. Pripravljeni odbor je dobil obvestilo, da je trgovinsko ministrstvo podelilo koncesijo za pivovarstvo v Laškem. Odkol je pri banki upravi v Ljubljani ter se bo dostavil te dni predlagateljem. Ker se bo vršil v prvi polovici maja ustanovni občni zbor, kar bo vsa slovenska javnost pozdravila z največjim veseljem, mislimo, da ne bo zdaj nobenih omahiljivev več in da bodo kupili delnice zdaj tudi oni, ki so doslej nezaupljivo stali ob strani. Vsi, ki imate gotovino, jo naložite v to sigurno domače podjetje!

— Razpisani službi. Županstvo občine trg Sv. Jurij ob južni žel. razpisuje mesto občinskega živinodravstva za področje občin Sv. Jurij ob juž. žel. trg in okolica, Kalobje, Dramlje, Ponikva in Slivnica. Prošnje je treba vložiti do 20. maja. — Kr. banska uprava dravske banovine razpisuje mesto uradniškega pripravnika s fakultetno izobrazbo. Prošnje je treba vložiti do 20. maja t. l.

— Slovenci so nadvse kulturni. — pišejo nemški strokovni listi, v katerih poročajo nemški pedagogi-predavatelji iz Berlina in Essena, ki so v Ljubljani predavali. To izpričevalo so nam dali še tudi ustmeno, še predno so Slovenijo zapustili.

— Oddaja zgradbe in zakupa menjalnice na postaji Subotica se bo vršila potom licitacija dne 8. maja t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici. Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti direkciji.

— Gremil trgovcev za srez Kranj ima svoj 12. redni občni zbor 29. t. m. ob 13. uri v Narodnem domu v Kranju z običajnim dnevnim redom.

— Bol proti brezposelnosti v Osijeku. Da omili hudo brezposelnost v Osijeku, je mestna občina sklenila regulirati in tlakovati več glavnih ulic in je v ta namen dodelila 10 milijonov dinarjev, poleg tega pa še tri milijone za druge investicije.

— Laško. Socialni - gospodarski tečaj »Kmetijske prosvete«, ki bi se imel vršiti v nedeljo dne 26. t. m. v prostorih slovenske šole v Laškem, je preložen na 10. maja t. l.

— Smrtina kosa. Včeraj je umrl po težki bolezni vpokojeni prejemnik mestnega dohodarstvenega urada g. Janušič Dežela. Pogreb bo jutri ob 16.30 s Celovške ceste 94. — Danes dopoldne je umrl v Ljubljani v 73. letu starosti mlinar g. Anton Varšek. Pogreb bo jutri ob 17. izpred mrtvašnice splošne bolnice. Blag jima spomin! Težko prizadetim rodbinam iskreno sožalje!

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo lepše, toda še vedno nestanovitno vreme. Včeraj je bilo še po vseh krajih naše države oblačno in deževno. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu 20,6, v Sarajevu 19, v Skoplju 16,2, v Zagrebu 13,8, v Ljubljani 13, v Splitu 12,6, v Mariboru 12,2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 763 mm, temperatura je znašala 5,8.

— Nesreča ali samomor zaradi zavarovalnice. V Bačkem Gradištu v Vojvodini je te dni vzbudila veliko pozornost nenadna smrt posestnika Emerika Botke. Ko je ležal na otomani, se mu je baje v žepu sprožil samokres in kroga mu je skozi hrbet udarila v trebuh. Botka je naslednjega dne v sanatoriju umrl. Po njegovi smrti so začele krožiti vesti, da najbrž ne gre za

nesrečo in da je Botka izvršil samomor. Te vesti niso brez podlage. Botka, nekoč bogat posestnik, je živel zadnje čase v precej neugodnem položaju in čudno je, da se je šele pred temi tedni pustil pri zavarovalnici »Dunav« visoko zavarovati proti nesreči. Po njegovi smrti so ugotovili, da je bil mož čez glavo zadolžen. Čeprav zavarovalnica še ni izstavila Botki police, so takoj po njegovi smrti sorodniki zahtevali izplačilo zavarovalnine. Zavarovalnica je izplačilo za enkrat odklonila, ker je prepričana, da je Botka izvršil samomor. Uvedena je bila preiskava.

— Samomor mlade služkinje. V Slavonskem Brodu je skočila pod vlak služkinja Julija Gruled. Vlak jo je pahnil vstran in je nezavestna obležala ob progi. Prepehali so jo v bolnico, kjer se bori s smrtjo. Vzrok poskušene samomora ni znan.

— Tragična smrt 96letnega starčka. Na cesti med Dragutinovom in Bočarjem je hotel te dni neki posestnik napojiti konja, presenečen je pa opazil v vodnjaku utopljenca. Orožniki so ugotovili, da je utopjenec identičen s 96letnim Stefanom Andrinom iz Bočarja, ki je hotel obiskati sorodnike v Dragutinovu. Vse kaže, da je starček izvršil samomor, ni pa izključeno, da se je ponesrečil ali pa postal žrtev zločina.

Iz Ljubljane

— J jubilej tihga, toda požrtvovalnega in plodonosnega dela proslavi te dni Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani. V soboto priredi v Unioni zanimiv koncert, na katerem nastopijo naši najboljši zbori in solisti. V nedeljo bo pa imelo ob 11. v Kazini slavnostno zborovanje, popoldne ob 15. pa poročilo letnega delovanja glavnega odbora in podružnic. Kolo jugoslovenskih sester lahko stopi pred javnost z zavestjo, da je storilo vse, kar se da v naših razmerah storiti na kulturnem, zlasti pa karitativnem polju. Dolžnost javnosti je, da z obilnim posetom koncerta dokáže našim vrlim Kolašicam, da zna ceniti njihovo požrtvovalno delo.

— Iz Usmerevalca sta že prispela. V sredo so iz Berlina odposlali usmerjevalca za podstajilo v Ljubljano. Včeraj sta usmerjevalca prispela in ju bodo najbrž že danes popoldne spravili v podstajilo ter montirali. Usmerevalca, ki bosta pretvarjala izmenični tok na istosmerni, tehtata približno po 2500 kg.

— Iz Regulačna dela v Ljubljani se danes zopet redno nadaljuje. Iz temeljev, ki jih kopljejo za podzemno strnišče, so takoj zjutraj izčrpali vodo z električno črpalko. Doslej so vodo črpali sproti pri delu z ročno črpalko, zadnje dni so pa prenehali s kopanjem zaradi deževja ter se je v jami nabralo toliko vode, da bi z ročno črpalko nič ne opravili. — Tudi v Šelenburgovi ulici se danes delo zopet intenzivno nadaljuje. Dopoldne je bilo cestišče skoraj vse razbito, popoldne bodo lahko že začeli z nadaljnimi deli, z izkopom za kanalizacijo.

— Iz Nič ne pomaga. Zadnjič smo opozorili merodajne oblasti na neredno dostavljanje nekaterih domačih in inozemskih listov, za kar nosi baje odgovornost postavljane poštne gagona tja nekam na zadnji tir. Mislimo, da bo kaj zaleglo, pa smo se motili. Nered v dostavljanju pošte uredništvu se nemoteno nadaljuje, samo v še večji meri. Čudno, da je vladal v tem pogledu do zadnjega vzoren red, naenkrat je pa nastal kaos, ki ga pri najboljši volji ne razumemo. Ponovno prosimo, naj se napravi v tem pogledu remedura.

— Iz Živilski trg v Ljubljani. Po sklepu tržnega odseka občinske uprave ljubljanske v seji dne 30. septembra 1930 in mag. gremija dne 13. februarja 1931 se razširi živilski trg od frančiškanskega mostu do Ribjega tega na Cankarjevem nabrežju, od zmajskega mostu na obrežje Ljubljaniče za Jugoslovansko tiskarno ter od frančiškanskega mostu za Prešernovo na Sv. Petra nasip do zmajskega mostu. Župan je odredil, da sme s prostorom na glavnem živilskem trgu in z razširjenim prostorom razpolagati edinole tržni odsek občinske uprave odnosno mestno tržno nadzorstvo. V isto kompetenco spada prostor na Kongresnem trgu za časa Miklavževega trga in prodaje božičnih drevesc.

— Iz Znanost našega opernega gledališča je bila res že potrebna temeljitega popravila. Povsod je odpadal omet in so bili obiskovalci, ki so prihajali skozi levi vhod, vedno v nevarnosti, da jim pade na glavo kepa trdega ometa. Sedaj, ko se bo gledališče popravljalo, naj se gleda na to, da se bo znanost res zmiselno obnovila. Naj se kameniti stebri, nastavki in bogata plastika nikar ne preplešajo s barvo, kot se greši pri večini naših stavb, ki jih obnavljajo. Kar je kamenitega, naj se očisti, da bo plemeniti material prišel do veljave. Sedaj je tudi prilika, da se postavi nazaj na svoje mesto plastični figuradni nastavek, ki je svoje čase glediško znanost lepo krasil in so ga pozneje presneli v muzejsko klet. Če je nastavek kaj pokvarjen, naj se popravi, kar menda ne bo predrago. Ko bo nastavek zopet na svojem mestu, bo fasada zopet dobila zaključeno arhitektonsko obliko, sedaj pa izgleda podstavek nad pročeljem brez plastike kot porušeni dimnik.

— Iz Krži in težave s starim delom mesta. Ljubljanska predmestja in periferija so bila do potresa malodane v vsakem pogledu zanemarljiva. Po potresu, zlasti pa po prevratu pa se je pokazal že napredek. V adaptacijah, modernem urejenih izlozkih, v tlakovanih cestah ter zloženih hodnikih, Le škoda, da se le - ti v ozkih ulicah ne dajo primerno razširiti (Stari trg, Sv. Petra cesta, Kolodvorska ulica t. dr.). Na Sv. Petra cesti so te dni položili ob levem hodniku od Stritarjeve kavarne do Škofje ulice nov hodnik iz kamenitih plošč. Na križiščih prometnih cest pa manjka še

palmira

Milo je dvojnato
parfimirano

mnogo tlakovanih prehodov. Regulacija starega dela mesta pa je in ostane trd oreh.

— Iz Stanovanjska hiša za uslužbence čekovnega urada. Te dni se je odpejal v Beograd šef ljubljanske podružnice Poštne hranilnice dr. Vidmar, da bi na merodajnem mestu izposloval zidanje stanovanjske hiše za svoje uradništvo. V palači čekovnega urada na Aleksandrovi cesti ima poleg ravnatelja Vidmarja le majhno število uradništva stanovanja. Veliko uradnikov in uradnic pa mora plačevati draga stanovanja v mestu in tudi v predmestjih. Poštna hranilnica ima vsako leto težke milijone čistega dobička. Prav lahko bi torej zgradila primerno poslopje, kjer bo imelo še znatno število ostalega uradništva lepa stanovanja po primerni ceni. Prijavilo se je več uradnikov, ki reflektirajo na stanovanja v bodočem državnem posloppu. Nekateri starejši med njimi se potujejo za to, da bi ineli v hiši stanovanjsko pravico do smrti, torej tudi v pokopju. Mlajši se pa z njimi ne strinjajo, ker bi na ta način prepozno prišli do stanovanj. Zeleti je, da bi hišo čim prej zgradili.

— Iz Dela na vrtovih so v polnem teku. Naše Krakovčanke in Trnovčanke so znano spretno obdelovalke svojega sveta, zato založe tudi prve živilski trg z raznovrstno zelenjavo.

— Iz Tudi kanaliziranje Dunajske ceste zaradi slabega vremena počasi napreduje. Kot znano, so začeli pozimi kanalizirati Dunajsko cesto onkraj železniškega prelaza, od Pokopališke ulice — kjer bo zbiralni kanal priključen h glavnemu kanalu, ki ga že grade v Pokopališki ulici — proti železniškemu prelazu. Ker bo glavni kanal ob Pokopališki ulici še precej globoko v zemlji, približno šest metrov, morajo položiti tudi cev Dunajske ceste primerno globoko. Zato morajo kopati tudi globoko jarek, kar je zvezano z velikimi težočami, zlasti še ob deževnem vremenu. Stene jarka morajo podpirati na poseben način, sicer bi se rov ali jarek sproti zaspaval, zlasti še, ker se cesta močno trese zaradi živahnega vozovnega prometa. Doslej so položili približno 150 metrov cevi. — Jarek za glavni kanal je pa izkapan do pravilne globine, približno do polovice Pokopališke ulice, kopljejo ga pa že do Dunajske ceste. Kanal betonirajo od začetka pokopališča proti sredini ulice.

— Iz Najnovejši Taborjev svoji film »Velika atrakcija v Ljubljani!« Opozorjamo cenj. občinstvo, da predvaja danes ob 4. 7. in 9. zvečer »Elitni kino Matica« premiero najnovejšega in najlepšega zvočnega vefilma »Velika atrakcija«. Božanski glas slavnega tenorista pride baš v tem njegovem novem delu do najslajnejšega izraza, zato bo ta film velika senzacija za Ljubljano. V filmu sodelujejo s Taborjem še pevka Mariana Winkelstern in znani komik Siegfried Arno. Godba in pesmi so do skladatelja Franca Lehara. Občinstvo naj si ogleda krasni film in si glede na veliko zanimanje zanj prav tako omisli vstopnice.

— Iz Godba — rekruti. Od pretekle sobote sem so se zbirali v vojašnicah vojaški novinci, domači in oni iz južnih krajev. Vsako skupino, ki pride v vlak v Ljubljano, sprejme vojaška godba v vojašnici.

— Iz »Submarina« ali »Prostost podmornice S. U. 44«. Z. K. D. predvaja dnevno ob 14.15 v prostorih Elitnega kina Matica premiero velikega zvočnega filma »Submarina«, ki nam predčuje v krasnih in zelo napetih prizorih žalosten konec ameriške podmornice S. U. 44. Film je zanimiv, poučen in tudi zabaven, radi prenapetega dejanja mladini neprimerna. Vstopnina globoko znažana.

— Iz Veseloliga »Gospod senator« Sentiakobskem odru. V soboto 25. aprila se bo vršila na Sentiakobskem odru premijera izvrstne veselolige »Gospod senator«, ki se bo v nedeljo 26. aprila ponovila. Je to veseloliga starejšega datuma, vendar polna krasne situacije in besedne komike. Režijo ima g. Danilo Bučar. Vodišilo in naslovno vlogo »gospoda senatorja« kreira g. Košak, njemu ob strani pa stoji dame Bučarjeva, Baranova, Pirčeva ter Kramerjeva ter g. Škerli, Kunc, Lavrič in Karus. Vstopnice se dbe v trgovini g. Miloša Karničnika na Starem trgu. Posetite predstavi.

— Iz Prirodoslovna sekcija Muzejskega društva za Slovenijo opozarja svoje člane in prijatelje ponovno na zanimivo predavanje g. prof. dr. Hjalmarja Brocha, ki se vrši jutri 24. t. m. na 8. rednem sestanku sekcije ob 18. uri v predavalnici Mineraloškega instituta Aleksandrove univerze. Gosp. prof. Broch je sedaj direktor naše biloško - okeanografske stanice v Splitu in kot Norvežan bo predaval o Norveški in njenih prebivalcih, zlasti pa o morskem ribarstvu, za kar je specialist. Predavanje spremlja 80 barvanih diapozitivov. Vstopnine ni. Vabljeni vsi in vsakdo.

— Iz Moška šentjakobsko - trnovska Ciril - Metodova podružnica ima v soboto svoj redni občni zbor ob 20. uri v gostilni »Putrih«, Dolenski cesti. Prijatelje družbe vabljeno.

— Iz Dežnik (moški), dobro ohranjen, se je našel v noči od 21. na 22. t. m. Lastniku vrne dežnik proti opisu g. Fran Tominc, Kapitevska ulica 7, pritličje, desno.

— Iz Telovadišče Sokola I na Taboru so začeli pretekli teden na novo urejati. Navozili so več voz prsti in peska, pomladili odm. obrezali živo mejo ter posekali ob poti ob ograji na vzhodni strani staro drevo, ki je bilo v napotje.

— Iz Dobava šolskih klopi za šolo licej. Mestno načelstvo v Ljubljani razpisuje dobavo 30 šolskih klopi. Ponudbe je predložiti do 1. maja pri mestnem ekonomatu, kjer se tudi dbe dobavni pogoji.

50 letnica smrti M. P. Musorgskega

Gostovanje Sigmunda Zalevskega v »Borisu Godunovem«

Na Ruskem je bila opera v svojem začetku ne le pod italijanskim vplivom, nego dolgo časa tudi po izjavanju italijanske. Šele M. Iv. Glinka je poizkusil ustvariti nacionalno opero ter je postal s svojim eponalnim opernim delom »Življenje za carja« (1836), v katerem je spretno uporabil nekaj ljudskih popevk, začetnik ruske nacionalne glasbene umetnosti. A Glinka je bil vendar še učenec italijanskih in tudi nemških mojstrov ter ni mogel povsem uresničiti svojega ideala, ko je l. 1857 kot carski operni direktor umrl.

Tedaj pa je nastopila ruska »petkac«: Cui, Balakirev, Borodin, Rimskij Korsakov in Musorgskij. Sledeč Glinki je ustanovila »mlado rusko šolo«, ki naj bi v vseh glasbenih delih bila resnično rusko narodna ter naj bi dala Rusiji tudi ruska narodna dela. Vzgledovali so se ti glasbeni prekuhbi dramatski na Wagnerjevih reformah, a njih orkester je ostal vedno podrejen pevskemu glasu. Vodja in odgojitelj teh revolucionarnih novotarij je bil M. A. Balakirev, ki oper ni pisal.

Naša opera nas je hvalevredno seznanila — razen s Cuijem — že s tremi opernimi komponenti te slavne petke: z Borodinom »Knezom Igorjem«, z Rimskega Korzakova »Majsko nočjo«, »Carsko nevesto«, »Sneuročko« in baletom »Šeherezado« ter z Musorgskega »Borisom Godunovim«. Morda dobimo na naš oder še kako Cuijevo opero, saj jih je napisal več. Vsa izrazito rusko narodna glasbena dramatska dela so zanimala naše operno občinstvo, zlasti pa glasbene kroge, na katere so, upajmo, vplivala tudi oplojajoče. Tudi Slovenci stremimo po nacionalni operi, ki si utira pot tudi v tuj svet.

Slovenske opere uprizarjajo vsa navedena ruska dela, a tudi nekatere neslovenske opere že segajo po njih. Musorgskega »Boris Godunov« pa je osvojil takorekoč ves svet, odkar je Šaljapin pokazal, kako pradična je v pevskem in igralskem pogledu naslovna carjeva partija.

Musorgskij, roj. 28. marca 1839, je imel za svojo prvo učiteljico na klavirju lastno mater. Ze z 19 leti je začel komponirati. V pariškem konservatoriju hranijo 15 njegovih pesmi, ki že kažejo avtorjevo samostalnost in pregnanost v izražanju. Cezar Cui je privedel mladega skladatelja k Balakirevu, ki ga je začel poučevati glasbene teorije in tehnike. Ze prej pa mu je vcepil skladatelj Dargomižskij prepričanje, da bistvo glasbe ni formalna lepota, nego resničnost izraza. Balakirev ga je seznanil z idealom Glinke, z narodno pesmijo in nacionalno opero ter ga — kakor ostale članke petke — usmeril na nacionalno polje.

Musorgskij pa ni bil le skladatelj, nego tudi vojak in je postal gardni častnik. Kot tipičen bohemian pa je moral odložiti uniformo in se je nato udal povsem komponiranju. Skoraj avtodiktat, je najbolj pristno izražal načela mladoruske glasbene šole in smelo brezobzirno svobodo ustvarjanja. Prejel je tehniko in tematsko razvijanje, je naturalistično izražal ritem govornice in kretanj; razbil je vsakršno formo in ignoriral vsakršno kompozicijsko tradicijo. V svoji muziki je hotel dati izraza ruski ljudski duši in ruska narodna pesem mu je bila vir in zrcalo lastne tvorbe.

Bil je lirik in dramatik. Njegovih 60 pesmi so deloma najčistejša lirika, deloma združujejo karakteristiko in poezijo ter so v tragičnem ali humornem stilu enako močne.

Z opero je začel zgodaj. Komponiral je le nekaj scen Flaubertove »Salambor«, nato en akt Gogoljeve »Zemljin«, in se lotil »Borisa Godunova« deloma po Puškinovem, deloma po svojem tekstu.

Kot drama je »Boris Godunov« slab, niz prizorov iz ruske zgodovine, ki jih za silo veže Boris in samozvane Grigorij (lažni Dimitrij). Glavne osebe opera prav za prav nima, ker Boris in Dimitrij imata le nekaj prizorov. Toda duša vse opere je ruski narod, ki nastopa v različnih oblikah in oblikah in ki ga je skladatelj predstavil mojstrski in z zdravim muzikalnim naturalizmom. Njegovemu toplemu humorju in globoki čustvenosti so vzrasle zares genialne slike. N. pr. zbori ljudstva s procesijo, zbori pred cerkvijo, doljino narodno petje, prizori v krčmi z Varlamom, med uporniki s blaznikom in končno s bojarji so pre-

— Iz Ruska Matica. Ruska Matica priredi v prostorih Francoskega instituta dve predavanji univ. prof. dr. I. I. Lapšina: 1.) v soboto dne 25. t. m. o predmetu: Filozofija glasbe; 2.) v nedeljo dne 26. t. m. ob 20. uri p. n.: Metafizika Dostojevskega. Vstop prost.

— Iz Solnčni dnevi, pesmi za dobro voljo, najnovejša priredba slov. pesmi g. kopelnika dr. Cerina, se izvajajo prvič danes v radiokonzertu vojne muzike. Opozorjamo na to koncertno točko vse radioposlušalce.

— Iz Glavno plinsko cev v Šelenburgovi ulici bodo preizkusili, če še drži plin. Zato so jo včeraj pričeli odkopavati. Ako so cevi slabe, jih bodo izmenjali.

— Iz III. simfonični koncert letošnje sezone ima na programu 4 dela, ki se bodo prvič javno izvajala v Ljubljani. Navedli smo jih že v zadnji notici, danes pripomnjamo, da so to moderne skladbe, a navzlic temu izredno zanimive, polne lepih motivov, ki prinašajo poslušalcu velik užitek. Eno delo je lepše in zanimivejše od drugega. Program obsega 4 slovenske skladbe, 1 češko in 1 rusko. Oba dirigenta-kapiteljski Štrifot in ravnatelj Polič nam jamčita za umetniško izvedbo vseh sporednih točk. Predprodaja vsopnice v Matični knjižarni.

krasni v svoji ruskosti in zvočni bujnosti. L. 1872 je bila opera gotova, a šele l. 1874 v Peterburgu prvič izvajana. Seveda je morala hitro izginiti, saj je bila preveč radikalno novotarska. Ljudje so se ji smejali. Bila je tudi predolga in v marsičem okorna.

Musorgskij je napisal nato še druge opere »Hovanščina« in začel tretjo »Sejem v Soročinskuc«. Obenem je bil podrejen uradnik, se zgodaj zapil in zanemaril ter je šele 42 let star umrl v bolnišnici l. 1881.

Rimskij Korsakov je zlasti orkestralno predelal »Borisa Godunova« in Hovanščino« ter ju napravil sposobna za oder. In šele po smrti so začeli ceniti genialnega Musorgskega kot najbolj močnega, zdravega pristnega ruskega skladatelja, čudovito nacionalnega umetnika razkošnih tonskih barv in silnih čustvenih izrazov. Zares barbarska je krasota te opere, a veličastna in prapravno slovanska. Musorgskega pa tudi Nemci priznavajo za »pravega očeta vse — nove muzike«!

Premiera »Borisa Godunova« je bila ne le v Milanu, nego tudi v Zagrebu, Beogradu in Ljubljani glasbeni dogodek prve vrste. Muzikalni publikli pa prinaša vsaka reprija prav poseben užitek. Slišali smo v naslovni partiji zločinca mučenika carja Borisa že nekaj slavnih pevcev: Zalevskega, Bakljanova, Holodkova, Križaja in Žitka (v Beogradu). Edini Čeh Žitek, stalni gost milanske Scale, ni prav nič teatralen, nego preprosto človeški. Brez igralskih efektov, brez poziranja in širokega gestikuliranja podaja z notranjo silo strašno tragedijo, ki se godi v duši od kesanja in obupnega strahu za bodočnost sina in države propadajočega carja.

Za 40-letnico smrti Musorgskega smo slišali zdaj Godunova ponovno z g. Zalevskim, čegar kreacija je med zunanjo teatraliko in notranjim doživljanjem Zitikovim. Ze ko je gostoval prvič, smo občudovali njegovo močno efektivno igrjo, izrazito tragičnost v mimiki, obeh in gestah, kipnost vse njegove pojave. Glasovno se je osvežil, ton mu je sočnejši, vobče se je pevski okrepil. Spočetka še tremorilajoč, se je visoko dvignil v scenah s sinom, Šujkim in zlasti ob grozovitiziji umorjenega carjeviča. Ne dvomim, da je na občinstvo v scenah pred smrtjo in ob umiranju zopet porazno učinkoval. Žel je viharne aplavze.

Sploh je bila predstava prav dobra. Le komparzov je premalo in so zato pompozne scene precej borne.

Zal, da je bilo gledališče slabo zasedeno. Gostje se pač vrste tako naglo ko deževni dnevi!

Fr. G.

Površnike, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri trvdka J. MAČEK, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Iz Celja

— c Hmeljarska prodajna zadruga t. z. s o. z., ki se je nedavno ustanovila in bo imela svoj sedež v Zalcu, ima svoj prvi redni občni zbor v nedeljo, dne 26. t. m. ob pol 9. v mali dvorani hotela »Evropa« v Celju. Na dnevnem redu je volitev načelstva in nadzorstva, nekatere druge važne zadeve zadruge in slučajnosti. Člani zadruge so polnoštevilno vabljeni. Hmeljarji, ki se želijo pristopiti k zadrugi, storiijo to lahko istotam še pred začetkom občnega zbora ter se istega potem takoj tudi udeležijo.

— c Nove trgovine in obrti. Novo branjario s prodajo predmetov, spadajočih v trgovino z mešanim blagom bo otvoril g. Rudolf Bač v Marija Reki. — Novo gostilno bo otvoril v Vezovju, občina Kalobje g. Ivan Peperko. — Pekovski mojster Ivan Oberžan v Zavodni 33 pri Celju je adaptiral svojo hišo in pekarniške prostore. — Premogovnik Drobničol pri Laškem je dobil lastno električno centralo, kakor tudi prostovod za pogon motorjev. Vodstvo je zaprosilo pri celjskem sreskem načelstvu za končno kolavdacijo vseh omenjenih naprav.

Zane Grey:

Skrivnostni jezdec

Roman.

Columbina je stala tu, kakor jo je bil zapustil; neodločna, polna dvomov, toda še vedno vroča kri v licu.

— Si pribori dekleta? — je zamrmrala sama pri sebi. — Kaj neki je mislil s tem? Pa vendar ni hotel — pa vendar ni hotel —

Jasen, logičen pomen Wilsonovih besed je odkril pred Columbino vrtoglavo možnost, o kateri se ji niti sanjalo ni. Da bi jo mogel Wilson ljubiti! Če jo je ljubil, zakaj ji ni tega povedal? Ne — ne, ljubosumen je bil morda res, toda ljubil je ni. Njena naslednja misel je bilo trkanje na vratca njenega srca — na mikoli odprta vratca, za katerimi je prebivalo skrivnostno čustvo, upanje, obup, vezano hrepenenje in svareči glasovi. Zenska, ki se je bila prav kar zdramila v nji, je mislila instinktivno in vedno le na samoobrambo in zaprla je vratca, predno je bila drugič bežno pogledala skozi nje.

Pronto se je pasel v bližini. Ujela ga je in se zavijela v sedlo. Seje tedaj je opazila, da ima od mraza vse trde roke. Veter je bil utihnil, nič več ni šuštel skozi veje visokih topolov, pač pa je še vedno padalo listje na tla. Na robu pobočja se je obmila proti domu in zapadla.

Čaroben solnčni zahod, kakršnega pozna samo Kolorado, je bil baš dosegel višek svojega čudovitega izpreminjanja. Grmiči kadulje so se lesketali ko rdečkast baržun; zlati topoli na oddaljenih pobočjih so žareli z rdeče ožarjenimi vrhovi; razločno, mehko in zalit v čarobne žarke zahajajočega solnca se je razprostirala valovita vrsta gor; daljne nižine pod temnim gorovjem so bile zavite v škrlatno meglico; in komaj vidni vrhovi gorskih velikanov onstran verige so štrleli mogočno v žareči solnčni zaton. Ozek pas sinjega neba med pečnami in oblaki je bil kakor reka, polna napetih jader in srebrnih res. Nad njim se je bočil mračen obok, poln senc bližajoče se noči.

— O, kako krasno! — je vzkliknilo dekletu. Ta divji svet s čarobnimi solnčnimi zatonji, s svojo samotno, z vsej lepoto, je bil njen. Tam daleč pod gorskimi velikanom je bil kraj, kjer so jo našli kot izgubljeno dete.

Pronto je zastrigel z ušesi in zadržal svoj dir.

— Kaj pa je? — je vzkliknila Columbina. Na stezi se začelo mračiti. Sence so se plazile po pobočju v hrib, Columbina jim je pa jahala naproti. Mustang je imel bistro oči in dober nos. Krepko je nategnil udo.

Vse tiho. Pobočje onstran doline se je počasi pogrezalo v nočne sence in tudi na tej strani je rdečkasto zlato že potemnevalo. V bližini, na ravnih tleh doline je stala velika stara farmarska hiša, gosto obdana s čokoškimi kočami in korrali (past za slone. Op. prev.), segajočimi do mehkih, sivih in v mraku megleno svetlikajočih se travnikov. Samotna lučica se je zasvetila, bila je kakor kresnica.

Zrak je bil hladen, dišalo je po smoli. Iz daljave, z druge strani gorskega grebena, po katerem je bila prijahala, se je razlegalo mukanje živine na poti v dolino. Toda Pronto gotovo ni strigel z ušesi zavoljo živine. Kakor v odgovor se je začulo iz gozda divje tulenje tako, da se je mustang vzpel na zadnji nogi.

Pronto, pomiri se, saj je samo volk, — ga je tolažila Columbina.

Zopet tulenje, glasneje, še bolj divje; potem se je pa poleglo in izpremenilo v divje samotno, pretresljivo ječanje. Trop kojotov je srdito lajal nazaj. Oster, odsekan, rezek zbor. Hreščeci glasovi so rezali hladno noč. To tulenje in bevskanje je odmevalo od skal in Columbinemu ušesu je bilo prava muzika. Jahala je po stezi nizdol v narščajočo temo in manj jo je bilo strah noči z njenimi divjimi prebivalci kakor pa dogodkov, ki so jo čakali na farmi.

Tema je legla v dolino liki črn plašč. Okna dolge, nizke farmarske hiše so bila svetli četverkotniki v temi in daleč so se širili njihovi žarki. Columbina se je drhte vprašala, če je Jack Bellounds že doma. Napeti je morala vse sile, da se je približala hiši. Toda kaj ji pomaga ves odpor, srečati se bosta itak morala. In čim prej bo preizkušnja končana, tem bolje. Po prstih se je splazila mimo razsvetljenih oken in verande, vrnila se je bilo novo, spranje med poedinimi tramovi so bile pa sveže zatlačene, kar je pričalo, da hiša še ne stoji dolgo.

Farmar Bellounds je sedel v svojem naslanjaču pred kaminom in držal svoje velike, okorne roke nad ognjem. Bil je brez jopiča, sivolas mož smelih potez, star nad šestdeset let, vendar pa še vedno čil in krepak.

Ko je Columbina vstopila, je dvignil glavo in se nasmešnil, da bi prikriji globoko zamišljenost.

— Aha, ti si, dekle, — jo je pozdravil. — Jake kriči, da je večerja pripravljena. Zdaj lahko večerjava.

— Oče — je tvoj sin prišel? — je vprašala Columbina nekam v zadregi.

— Ne, dobil sem obvestilo. Govoril sem z Bakerjevim pastirjem iz gorenje doline. Fant je prijahal iz Kremmlinga, da bi mi povedal, da praznuje Jack povratek s preveliko množino rdečega žganja. Nocoj ga najbrž se ne bo domov. Morda pride jutri.

Bellounds je govoril mirno in počasi, menda brez vsakega čustva. Bil je vedno mož neizprosne iskrenosti in nikoli ni prikrival resnice. Toda Columbina, ki ga je dobro poznala, je čutila, kako ga je ta vest grizla. Silno ogorčenje je začutila v sebi nad razuzdanim sinom, toda bila je preveč pametna, da bi se spozabila in povedala, kaj misli o Jacku.

Spominjajte se slepih!

9 kratna smrtna obsodba düsseldorfskega vampirja

Konec senzacionalne obravnave proti Petru Kürtenu
Morilec je smrtno obsodbo pričakoval

Včeraj je bila ob splošnem zanimanju nemške in inozemske javnosti izrečena obsodba v senzacionalnem procesu proti düsseldorfskemu vampirju. Državni tožilec dr. Janssen je govoril o Kürtenovem razvoju in izjavil med drugim, da je Kürten postal med obravnavo iz zločinca človek. Potem je govoril o Kürtenovi mladosti, češ da ni bil vzgojen z lepim ravnanjem, temveč z nasiljem. Ze kot deček je videl doma, kako so trpinčili živali, sam je pobijal vse, metal otroke v Reno, zaslužil seksualni nagon, ko še ni bil star 10 let, da je kot 15 letni deček pretepal in mučil sošolce, da je bil priča očetovega krvoskrumstva in da je bil s 17 leti že prvi kaznovan.

Državni tožilec je omenil 24 primerov tatvine, govoril je o Kürtenovem vpoklicu k vojakom, o njegovem dezerterstvu in 7 letni ječi. V ječi je Kürten teoretično izpopolnil svoj je takrat praktično izoblikovan sadizem. Ko je prišel iz ječe, je praktično izvršil vse, kar je bil teoretično zasnoval v ječi. Na Kürtenu se vidi

tipičen primer sadista,

ki dela vse dobro premišljeno. Potem je našel državni tožilec vse Kürtenove kazni in naglašal, da je vampir požgal in davil svoje žrtve, čim so ga izpustili iz ječe. Večkrat je napadel tri žrtve v eni noči.

27. oktobra 1928 so ga zopet izpustili iz ječe in sledila je cela vrsta zločinov 8 umorov, 26 poskušanih umorov in napadov ter 11 požigov.

Državni tožilec se je ob koncu svojega govora ponovno dotaknil ugotovitve,

Socialni inženjer

Proti koncu preteklega stoletja je nastopil v Franciji inženjer Emile Cheysson s trditvijo, da je potreben za uspešno vodstvo vsakega industrijskega podjetja tudi inženjer, ki razume delavce, ki zna z njimi lepo ravnati in ki je socialno — praktično ter socialno-teoretično dobro podkovan. Tega inženjerja je nazval Cheysson »ingenieur social«. Cheyssonova misel je našla širok odmev in mož je bil poklican na stolicu socialne ekonomije na Ecole nationale supérieure des mines, kjer je predaval do leta 1906. Njegov naslednik je bil M. Bellom.

V Ameriki je začela širiti Cheyssonovo idejo Zveza za socialno službo v New Yorku od leta 1900. Sedanjí labor manager, kakor se imenuje v Ameriki socialni inženjer, se izobražuje deloma na univerzi, deloma pa na tehnikah. Parvih socialnih inženjerjev je pa v Ameriki še malo. V Nemčiji se je zavzemal za socialno šolanje inženjerjev že od leta 1899 znani inženjer G. Bach. Za vzgojo socialnih

da je Kürten v polni meri odgovoren za svoje zločine, ker jih je storil po treznem prevdanku in dobro premišljeno.

Zato je državni tožilec predlagal, naj obsodi sodišče Kürtena zaradi 9 umorov devetkrat na smrt, zaradi poskušanih umorov v 7 primerih pa na 60 let težke ječe, katere kazni pa mora biti po zakonu znižana tako, da znaša samo 15 let. Ko sta državni tožilec in zagovornik končala svoje govore, je vstal Kürten sam, da si še zadnjič javno olajša vest.

Dejal je, da je prišel zdaj do spoznanja, da so njegovi zločini tako strahotni, da si ne upa niti poskusiti zagovarjati jih v katerikoli obliki. Na smrtno obsodbo je pripravljen, ker so njegovi zločini tako težki, da milejše kazni niti ni pričakoval. Dalekosežnosti priznanja zločinov svojih ženi se je prav dobro zavedal. Če bi ne bil svoji ženi priznal zločinov, bi do obravnave sploh ne bilo prišlo. Končno je vampir še izjavil, da sam želi nositi posledice svojih dejanj.

Posvetovanje sodišča je trajalo skoraj dve uri. V dvorani je zavladala grobna tišina, ko so se sodniki vrnili. Peter Kürten je bil priznan krivim umora v 9 primerih, v 2 primerih v zvezi s posilstvom, v dveh drugih primerih pa v zvezi z nasilno storjenim nečistim dejanjem. Za vsak primer umora se obsoja na smrt. Zaradi poskušane umora v 7 primerih se obsoja na 15 let težke ječe. Poleg tega izgubi za vse življenje državljanske pravice. Sodišče je končno odredilo še zaplembo moralnega orodja.

inženjerjev skrbi v Nemčiji Institut für Betriebssoziologie na berlinskih tehnikah.

Domovina makaronov

Sedem mest stare Grčije se je nekoč prepiralo za čast in slavo Homerjevega rojstnega kraja, v najnovejšem času smo pa dobili prepir zaradi makaronov. Dve italijanski mesti, Neapol in prestolnica Sardinije Cagliari, se prepirata za čast in slavo, katero je prava domovina popularnih italijanskih makaronov. Povod za polemiko o makaronih je dal futuristični pesnik slavne imena, Sardiniski listi »Unione Sarda« je začel borbo s člankom, ki zavrača staro, splošno razširjeno naziranje, da je domovina makaronov Neapol. Makarone je baje izumil neapeljski sladkosec, ki je živel okrog leta 1500, ime njegovo se pa ni ohranilo. Novejša raziskavanja so pa pokazala, da je mož jedel makarone na potovanju po Sardiniji in da so mu tako ugajali, da jih je zanesel v domače mesto. Mnogi pa celo dokazujejo, da so poznali makarone

v prestolnici Sardinije že pred 16. stoletjem.

Sardiniski izvor makaronov ni zapadel tako kmalu pozabi, kajti neapoljski pesnik Sgrutendio govori o »maccaroni de Cagliari«, ko se leta 1646 za vedno poslavlja od Neaplja. Sardiniski list je torej prepričan, da je domovina makaronov mesto Cagliari na Sardiniji in da se je ta priljubljena italijanska narodna jed šele pozneje razširila po drugih krajih in po svetu. In pomen makaronov je še zdaj tako velik, da so postali predmet srdite polemike, ki jo je začel sam član kr. italijanske akademije, večno temperamentni kralj futuristov Filippo Tommaso Marinetti.

Pravilno sedenje

Odraslemu človeku je nerodno ali nepravilno sedenje neugodno, če že ne mučno. Mladini pa pomenijo visoki, slabo konstruirani stoli nevarnost, da se navadi krivo držati telo ali pa celo da postane hrbtnica zakrivljena. Zato je treba strogo paziti, kako mladina sedi. To velja zlasti za učitelje v šoli in za starše doma, ki morajo skrbeti, da klop ali stol vedno odgovarjata starosti otroka. Tu ne prihaja v poštev samo sedalo kot tako, temveč tudi oblika opirala. Pri sedenju si mora človek vedno tudi odpočiti. Za to se ljudje v prejšnjih časih niso zmenili, saj so nam še dobro v spominu nemogoči stoli staromestnega sloga, na katerih se človek sploh ni mogel nasloniti, ker so imeli razne okraske baš tam, kamor bi bilo treba nasloniti hrbet.

V starih časih so bili v modi tudi stoli, ki opirala sploh niso imeli tako, da se človek ni imel kam nasloniti. Zdaj je pa važno v prvi vrsti to, da se da na stolu dobro sedeti, vse drugo je postranskega pomena. Za šole in javne lokale so zelo priporočljivi kovinski stoli, ki pa za dom niso primerne. Pri stolah, naslanjajih in divanih moramo paziti v prvi vrsti na udobnost, lepota je postranska stvar.

Napoleone, najtrajnejša, nato vancenebel

Nepraktičen mož.

— Neverjetno, koliko zapravi moja žena samo za rokavice!
— Moja žena je pa glede rokavic zelo skromna.
— Kako to?
— Kupil sem ji krasen prstan.

Čitajte ilustrovano revijo
»ŽIVLJENJE IN SVET«

Rata V pričakovanju majnika! Rata

Vrsta 2142-03

Vrsta 2651-05

Vrsta 3922-04

Vrsta 1945-11

Vrsta 5605-27

Vrsta 1937-22

Vrsta 6627-08

Elastični, lahki in dovršeni platnени čevljički za otroke, z usnjatim podplatom in podpetniki.

Prodajamo jih iz boksa in laka za isto ceno. Omogočite svojim otrokom, da se jim bodo nožice pravilno razvijale.

Sportni čevljički za dečke. So iz rjavega boksa z okrašenim jezikom. Podkovani z medenastimi klini. Za šolo in izlete.

Damski čevlji iz boksa z nizkim podpetnikom, pripravi za vsak dan in za praznik, zlasti za popoldanske izprehode.

K spomladanskemu izprehodu nemu plašču si nabavite ta lepo dekoltirani čevljički. Okrašen s kačjim usnjem in z visokim podpetnikom prikazuje pariško modo.

Vam, ki ste izpostavljeni štrpaju, je treba za spomlad lažjih čevljev. Evo jih s trpežnim podplatom za neverjetno nizko ceno.

Eleganten udoben čevelj za odličnega gospoda. Sportniki na terenu in oni na tribunah ne morejo biti brez čevlja te vrste.

Ur. 232.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo žalostno vest, da je naš predragi soprog, oče, stari oče in tast, gospod

Anton Varšek

milnar

dne 23. t. m. v 73. letu starosti po kratki, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 24. aprila 1931 ob 5. uri popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. 1413

V LJUBLJANI, dne 23. aprila 1931.

Globoko žaljoči ostali.

Mestni pogrebni zavod občine Ljubljana

GOSPODIČNA
dobra gospodinja, želi poznanstva z gospodom srednjih let za poznejšo možitev kot brat in sestra. — Ponudbe je poslati na upravo »Slov. Naroda« pod »Mirno življenje« — 1412.

MLAD PEKOV. POMOČNIK
z dobrimi spričevali išče službo za takoj ali pozneje. — Rojko Franjo, pekarna Macinac, pošta Trstenjak, Medjimurje. 1409

DEKLE
z znanjem nemškega jezika in vajena vseh hišnih del, išče službo za takoj. Gre tudi v boljšo gostilno kot natačarica — začelnica. — Mici Zavadnik, Dobrava-Vintgar, Gorenjsko. 1410

TOVORNI AVTO
3. ali 3½ tonski, znamke Wessendorf, kupim, event. samo nekatere nadomestne dele. — B. M. Hrvatina, Maribor, Vrbanova u. št. 10. 1411

URE ZA BIRMO
nudi najceneje

IVAN PAKIZ,
LJUBLJANA, Pred škofijo 15. 1345

Gostilničarjem in privatnikom
nudim kroglo (lignum santum) kakor tudi kegle za kegljišče in balinanje po najnižjih cenah
Lovrenčič Viktor
strugar
Ljubljana, Zalokarjeva ul. 13

Surovo maslo

(Tafelbutter)

najfinije, dobavlja v vsaki množini od 4 kg naprej franko, in sicer po ceni 30.— Din proti povzetju.

Frane Kolleritsch

APACE PRI GORNJI RADGONI

Trame, stropnike
raznih dimenzij, popolnoma suhe, ima v zalogi

„Mirija“, d. z o. z.,
LJUBLJANA,
Dunajska cesta št. 46
Telefon št. 28—20, 25—95.

MODROCE

vrhne iz afrik, močno blago a

Din 240.—

zložljive postelje, posteljne odeje, žimo in blago za preobleko pohištva najceneje kupite pri

Rudolf Sever

LJUBLJANA, Marijin trg št. 2

V globoki žalosti sporočamo vsem, ki so ga poznali, da nam je umrl naš ljubljani soprog in oče, gospod

Januarij Detela

prejemnik mestnega dohodarstvenega urada v pokoj

dne 22. t. m. po trpljenja polni bolezni, previden s tolažili sv. vere.

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 24. aprila ob ½ 5. uri popoldne izpred hiše žalosti, Celovška cesta št. 94, na pokopališče k Sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 22. aprila 1931.

Marija Detela, roj. Simčič, soproga, — Malka, Leon, Olga, Verica, otroci, in ostalo sorodstvo. 1414